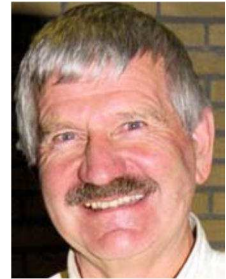

Tijdens onze vakanties bezoeken we musea van uiteenlopende aard. Musea waar ook technische verzamelingen - in de ruimste zin van het woord - tentoongesteld worden, hebben mijn speciale belangstelling. Hoewel Elly niet technisch geschoold is, heeft ze wel veel belangstelling voor de mooie aspecten van de techniek. We hebben heel wat kleine en grote musea bezocht. Soms stellen de verwachtingen teleur, op technisch gebied althans. Op grond van persoonlijke smaak kom je tot oordelen, zoals: Het Noordelijk Scheepvaartmuseum = indrukwekkend, Scheepvaartmuseum Amsterdam = teleurstellend. (Uitgezonderd de mooie replica van het VOC-schip en ook de bewonderaar van zeegezichten kan hier zijn hart ophalen.)

In het buitenland - in de grote steden zoals Madrid, Berlijn, Petersburg, Wenen, Milaan - zijn in musea soms verrassende dingen te zien op technisch gebied, maar ook daar is vaak sprake van teleurstelling. Voor de geschiedenis van deze belangrijke motor van onze westerse beschaving schijnt maar weinig belangstelling te zijn.

In dit opzicht springen er twee musea in positieve zin uit. Londen met zijn Science Museum is een topper. Het **Musée des Arts et Métiers** in Parijs was dat voor mij ook. Was? Nou ja, het is natuurlijk een technisch museum met een uitgebreide collectie, maar toch...

Een jaar of twintig geleden is de renovatie van het museum afgerond. Dat was nodig. De huisvesting was zeer gedateerd. Een oude kerk was aan het oorspronkelijke gebouw toegevoegd en op de lemen vloer daarvan stond met name de stoomwagen van Cugnot, een knots van een wagen met een grote koperen ketel voorop. Schitterend mooi van lelijkheid. Maar er was meer. Door het hele museum stonden stoffige objecten min of meer chaotisch bij elkaar. Je kon er dwalend ontdekken hoe mooi het allemaal was.

Rond 1990 stond er geruime tijd buiten een bord: Gesloten, er werd gewerkt om het mooier en beter te maken. Een paar jaar later was het zover, we konden er weer in. Het zag er schitterend uit! Mooie ruimtes, grote vitrines, prachtig opgepoetste en gerestaureerde objecten. Kortom, er was niets moois meer aan. Niets te ontdekken, het was allemaal al geregeld. We zijn er daarna nooit meer naar toe gegaan.

In maart vorig jaar werd ik weer herinnerd aan Arts et Métiers toen ik de 'TomTom' zonder opzet op de kortste route had ingesteld. Dwars door Parijs reden we met ons campertje meer dan twee uur door het centrum van stoplicht naar stoplicht. Links en rechts, voor en achter slipten motoren, scooters en fietsers (er zijn er steeds meer!) door de halve meter die ze hadden tussen ons voertuig en die van anderen. Plaatsen waar we vroeger met de metro naar toe gingen gleden nu aan ons voorbij, en dus ook het Arts et Métiers.

En gisteren ontving ik een mailtje van Henk met een foto erbij. Hij was er geweest. Hij had een passerdoos gezien, en die passerdoos kende ik! De laatste keer van ons bezoek had ik hem ook gezien. Het bijgevoegde kaartje vermeldde toen dat dit een doos met instrumenten betrof die astronomen in de 18e eeuw gebruikten. Vóór de renovatie lag hetzelfde bijschrift bij de stoffige en ongepoetste kist met instrumenten. Maar nu lag dat kaartje bij een Riefler passerdoos van rond 1880.

De opstelling van de passerdoos is anders, het kaartje is vervangen door een ander, met het opschrift *Nécessaire d'instruments de mathématiques, XVIIIe siècle* (haarscherpe foto, Henk!). In het hele museum maar één passerdoos, en dan nog een eeuw verkeerd gedateerd...

